

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดเชียงราย

เบญจมาศ เมืองเกษม

สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

E-mai: benjamat16@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนผู้สูงอายุ รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย สำหรับกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 343 คน และคณะผู้บริหาร ผู้สอน ตัวแทนนักเรียนผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 11 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลคือการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติที่ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($= 3.95$, S.D. = 0.58) สำหรับการพัฒนาแบบ มีกระบวนการจัดการโดยใช้หลัก 5 ก ได้แก่ กลุ่ม กรรมการ กติกา กิจกรรม และกองทุนมาเป็นฐานการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ นำทุนทางสังคมในชุมชน และการมีส่วนร่วมมาเป็นพลังขับเคลื่อนในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ คือ สูงวัยอย่างทรงคุณค่า ชราอย่างภาคภูมิใจ

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การพัฒนารูปแบบ โรงเรียนผู้สูงอายุ

The Development of a Management Model for an Elderly School for the Quality of Life Development in Chiang Rai Province

Benjamat Muangkasem

Office of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University

E-mail: benjamat16@yahoo.com

ABSTRACT

The study aimed to study the quality of life of the elderly students, the model for an administration for a school for the elderly and for the developing the quality of life, Chiang Rai Province. The target group was 343 elderly students and administrators, instructors. 11 respondents were interviewed using the data collection method, group discussion, observation and questionnaire by data analysis using content analysis. The statistics for the data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The results of this study were as follows: the quality of life of the elderly students in Chiang Rai Province was found at a high level ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.58). For the development of the model, the management process was based on five principles, namely, directors, rules, activities and funds. The focus was on improving the quality of life, physically, mentally, socially and economically. Bringing social capital into the community and participation as driving force achieved important goals that were invaluable to the dignity of the elderly.

Keywords: quality of life for the elderly, development model, school for the elderly

บทนำ

ปัจจุบันโครงสร้างของประชากรโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุเร็วที่สุดในโลก สำหรับประเทศไทยกำลังถึงจุดเปลี่ยนที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากกำลังก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” อย่างเต็มตัว (จิราวัฒน์ จาคูพันธ์, 2551) ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเช่นกัน เห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 มุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีคุณภาพ มีคุณค่า และมีศักยภาพในการสร้างพลังในการพัฒนาสังคม

ในขณะที่การพัฒนาผู้สูงอายุที่มุ่งสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพได้มีการดำเนินการในหลากหลายวิธีและหลากหลายกิจกรรม โดยโรงเรียนผู้สูงอายุหรือชมรมผู้สูงอายุที่มีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สูงอายุนับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้นำมาใช้และคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ซึ่งโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ การศึกษาตามอัธยาศัยของผู้สูงอายุ และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น

จากการศึกษารายงานของสำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย ปี 2560 แนวโน้มอัตราการเพิ่มประชากรที่ลดลง แต่การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุของจังหวัดเชียงรายเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เริ่มปรากฏขึ้นในชุมชนต่างๆ ในเชียงรายพบว่า จำนวนผู้สูงอายุเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัญหาสุขภาพจิต ภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุจากการถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดแนวคิดในการจัดตั้ง “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ขึ้น เนื่องจากเกิดการตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในชุมชน

โรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย มีรูปแบบการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในโรงเรียน ชมรมผู้สูงอายุนั้น มีความแตกต่าง

กัน บางแห่งจัดทำเป็นหลักสูตร มีการกำหนดระยะเวลาเรียน คล้ายกับการศึกษาในระบบ บางแห่งจัดตามความต้องการในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ บางแห่งจัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของผู้สูงอายุ หรือบางแห่งจัดขึ้นเพื่อสร้างความสุขของผู้สูงอายุ นอกจากนั้นวิชาที่สอนยังมีความแตกต่าง เช่น บางแห่งมี 3 วิชา ได้แก่ วิชาพระพุทธศาสนา วิชาการดูแลสุขภาพ วิชาสังคมวัฒนธรรม บางแห่งเพิ่มวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือภูมิปัญญาและอื่นๆ บางแห่งไม่มีการกำหนดตายตัว เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุนั้น น่าจะเป็นประโยชน์หากมีการจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาผู้สูงอายุสู่ทิศทางที่พึงประสงค์

ดังนั้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและกำลังทวีมากขึ้นของผู้สูงอายุ จึงเล็งเห็นว่าควรทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาผู้สูงอายุและให้มีหลักสูตรที่เหมาะสม มีโครงสร้างการบริหารโดยชุมชนที่เข้มแข็ง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม ทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมเพื่อให้เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบแก่ชุมชนอื่นๆ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย 11 แห่ง จำนวน 343 คน จากการคำนวณสูตร Taro Yamane (1973 อ้างถึงใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543:79) และคณะผู้บริหาร ผู้สอน รวมทั้งตัวแทนนักเรียนผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 11 แห่ง โดยคัดเลือกโรงเรียนผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดี คือ มีการจัดการเรียนการสอนที่ดี ได้รับการยกย่องจากชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้

ผู้สนใจเข้าไปศึกษาดูงานหรือเข้าไปเรียนรู้อยู่เป็นประจำ มีการบริหารจัดการ โดยสถาบันการศึกษาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความยินดีให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมินรูปแบบ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวการสังเกต และสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 การสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกต ซึ่งมีการประสานขอสัมภาษณ์กับคณะผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้สอนและตัวแทนนักเรียนผู้สูงอายุ สำหรับการสนทนากลุ่มได้มีการจัดสนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนดซึ่งมีการนัดหมายให้ทราบล่วงหน้าทุกแห่ง โดยมีการถอดบทเรียนจากการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกต เพื่อจัดทำร่างรูปแบบในการเข้าสู่เวทีวิพากษ์รูปแบบฯ

1.2 การจัดเวทีวิพากษ์รูปแบบ เมื่อได้ร่างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบฯ เข้าสู่กระบวนการวิพากษ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การประเมินรูปแบบฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบและรับรองรูปแบบ ลำดับสุดท้ายคือการจัดเวทีนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ชุมชน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลโดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาตามกรอบโครงสร้างเบื้องต้นที่กำหนดขึ้น และมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาจริงตลอดกระบวนการวิจัย

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิตของนักเรียนผู้สูงอายุ และประเมินรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.58) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสุขภาพจิตพบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.54) สำหรับด้านสังคมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.94$, S.D.=0.51) ส่วนด้านสุขภาพกายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D.=0.53) และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D.=0.57)

2. รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงราย ตามหลักการการจัดการ 5 ก พบว่า

2.1 กลุ่ม ในการรวมกันของกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุเริ่มต้นจากการเข้าสู่การเป็นนักเรียนผู้สูงอายุด้วยความสมัครใจ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ การได้เรียนรู้ การเข้าสังคม การพัฒนาตนเองและการตระหนักในคุณค่าของตนเอง

2.2 กรรมการ การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุมีกรรมการที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ สถาบันทางศาสนา (วัด) ภาคประชาชน และตัวแทนนักเรียนผู้สูงอายุ

2.3 กติกา มีการสร้างกฎระเบียบเพื่อให้ให้นักเรียนผู้สูงอายุปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ กำหนดการแต่งกาย จำนวนชั่วโมงเรียน กิจกรรม และรายวิชา เป็นต้น

2.4 กิจกรรม การกำหนดกิจกรรมจะมุ่งเน้นในหลักสูตรของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 3 กิจกรรมหลัก คือ วิชาการ วิชาชีพ และนันทนาการ

2.5 กองทุน โรงเรียนผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดเป็นกองทุนในการบริหารจัดการจากหน่วยงานภาครัฐ (องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล) สถาบันทางศาสนา (วัด) เงินบริจาค และการระดมทุน เช่น ทอดผ้าป่า เพื่อนำมาขับเคลื่อนในการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียน

3. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย จากการถอดบทเรียนวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย และยกย่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย ซึ่งผ่านการประเมินรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความถูกต้องและความ

เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบของการบริหารจัดการและองค์ประกอบร่วม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจากการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงราย

3. องค์ประกอบของการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุ หลัก 5 ก โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 กลุ่ม หมายถึง การสร้างการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ ให้เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นกลุ่มแกนนำ คณะทำงานและกลุ่มสมาชิกหรือกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการทำงานในขั้นนี้อาจมีกลยุทธ์ในการสร้างความเป็นกลุ่มก้อนได้หลายวิธี เช่น การเปิดรับสมัครสมาชิกหรือนักเรียนผู้สูงอายุการต่อยอดจากกลุ่มเดิมที่เคยมีอยู่ในชุมชน เช่น ชมรมผู้สูงอายุ การสร้างสัญลักษณ์ของความเป็นกลุ่มก้อน

3.1.1 อัตลักษณ์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างศักยภาพของผู้สูงอายุ

3.1.2 ความรักของนักเรียนผู้สูงอายุ คือ การให้ความรักต่อเพื่อนพ้องสมาชิกนักเรียนด้วยกัน ความรักต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือความรักต่อชุมชน ซึ่งความรักของนักเรียนผู้สูงอายุ จะทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าต่อตนเองและบุคคลด้วยใจเป็นสุข

3.1.3 ความสามัคคีของนักเรียนผู้สูงอายุ คือ ความเป็นอันหนึ่งใจเดียวกันในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทั้งในโรงเรียนผู้สูงอายุและชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

3.2 กรรมการ หมายถึง ตัวแทนของสมาชิกกลุ่มที่จะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มให้การทำงานประสบความสำเร็จ โดยสร้างกระบวนการคัดเลือกผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ช่วยกันผลักดันการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้การบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพ

3.2.1 กรรมการภายในชุมชน คือ บุคคลที่ในการเข้ามารับหน้าที่การบริหารจัดการและดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่มาจากการคัดเลือกหรือแต่งตั้งภายในชุมชน ซึ่งอาจมาจากตัวแทนนักเรียนผู้สูงอายุหรือบุคคลในชุมชนที่นักเรียนผู้สูงอายุให้ความเชื่อถือและเชื่อมั่นในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

3.2.2 กรรมการภายนอกชุมชน คือ บุคคลที่ในการเข้ามารับหน้าที่การบริหารจัดการและดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่มาจากการคัดเลือกหรือแต่งตั้งภายนอกชุมชนที่นักเรียนผู้สูงอายุให้ความเชื่อถือและเชื่อมั่นในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

3.3 กติกา หมายถึง ข้อตกลงร่วมกัน ต้องเกิดจากความเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกในโรงเรียนผู้สูงอายุ เหมือนเป็นสัญญาใจที่มีต่อกันว่าจะร่วมกันยึดถือและปฏิบัติตาม ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน แม้ว่าเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการชุดใหม่จะยังคงมีแนวทางการทำงานเดิมให้เห็นและพัฒนาต่อยอดได้

3.3.1 กฎเกณฑ์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การสร้างกฎเกณฑ์ให้เหมาะสมกับนักเรียนและบริบทของชุมชนที่พิจารณาจากความพร้อมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

3.3.2 ระเบียบของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การกำหนดระเบียบเพื่อให้การปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งพิจารณาจากความเหมาะสมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนผู้สูงอายุในการปฏิบัติ

3.3.3 เงื่อนไขของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การสร้างเงื่อนไขให้กับนักเรียนผู้สูงอายุเพื่อให้มีความเป็นระเบียบและเรียบร้อยในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งจะไม่ขัดกับความรู้สึกและต้องการของนักเรียนผู้สูงอายุ

3.4 กิจกรรม หมายถึง การสร้างกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่ซับซ้อน เช่น การจัดให้มาพบปะกันทุกเดือน มีกิจกรรมร้องรำทำเพลง กิจกรรมนันทนาการ รูปแบบอื่นๆ กิจกรรมที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับเด็กและเยาวชนหรือการรวมกลุ่มออกกำลังกายเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น จึงเคลื่อนไปสู่การทำกิจกรรมที่ตอบสนองปัญหาและความต้องการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

3.4.1 กิจกรรมการพัฒนาอาชีพของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การสร้างกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุที่มุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับนักเรียนผู้สูงอายุเพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ในอีกช่องทางหนึ่ง

3.4.2 กิจกรรมการพัฒนาทักษะของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การสร้างกิจกรรมให้กับนักเรียนผู้สูงอายุที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะ อาทิ ทักษะชีวิต(การดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน) ทักษะสังคม(การเข้าสังคมและการร่วมกิจกรรมทางสังคม) เป็นต้น

3.4.3 กิจกรรมการพัฒนาชุมชน/สังคมของโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ การสร้างกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตนเอง ตามกำลังความสามารถที่กระทำได้

3.5 กองทุน หมายถึง การขับเคลื่อนงานของโรงเรียนผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมั่นคง จำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการหางบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้วยตนเอง วิธีการหางบประมาณเข้ากองทุนของกลุ่มอาจจำแนกได้เป็น การสร้างกองทุนของตนเอง การเก็บค่าสมาชิก การขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การเขียนโครงการเพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน แหล่งทุนต่างๆ

3.5.1 กองทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายในชุมชน คือ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มาจากในชุมชนของตนเอง

3.5.2 กองทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน คือ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มาจากภายนอกชุมชน

4. องค์ประกอบสนับสนุน ประกอบด้วย

4.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายในครอบครัวได้แก่ การมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวตนเอง และการมีส่วนร่วมภายนอกครอบครัวได้แก่ การมีกิจกรรมร่วมกับองค์กรต่างๆ นอกครอบครัว เช่น กลุ่มสมาชิกเพื่อนักเรียนผู้สูงอายุ

4.2 ทุนทางสังคม หมายถึง ปัจจัยที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในกระบวนการสร้างสรรค์ลักษณะต่างๆ ของชุมชนทั้งทาง

สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความสัมพันธ์ของสมาชิกของชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความไว้วางใจ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีการมุ่งหวังประโยชน์ร่วมกัน โดยในที่นี้แบ่งเป็น ทุนมนุษย์ ทุนวัฒนธรรม ทุนสถาบันและทุนธรรมชาติ ซึ่งเป็นทุนที่มีอยู่ในชุมชน และเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าการยกย่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย ได้อาศัยองค์ประกอบของการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยยึดหลัก 5 ก ประกอบด้วย กลุ่ม กรรมการการศึกษา กิจกรรม และกองทุน โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนในการขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง คือ ทุนทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือสูงวัยอย่างทรงคุณค่า ชราอย่างภาคภูมิใจ ซึ่งหมายถึง การให้ผู้สูงอายุได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองในการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ผ่านการสั่งสมมายาวนาน รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในการเป็นที่รัก เครพ ศรัทธาของบุคคลในครอบครัว ชุมชนและสังคม ดังแผนภาพที่1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย

สำหรับการจะนำรูปแบบฯ ไปใช้นั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการใช้รูปแบบฯ พบว่า

1. รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงรายที่ได้เป็นเพียงแบบจำลองเท่านั้น ดังนั้นในการนำไปใช้จะต้องจัดทำเป็นแผน

เน้นความเป็นวัฏจักรขององค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ที่ชัดเจนรวมถึงกำหนดประเด็นรายละเอียดของกิจกรรมในพื้นที่ อันจะส่งผลต่อเนื่องสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัด เชียงรายอย่างแท้จริงต่อไป

2. สภาพบริบทของพื้นที่และวัฒนธรรมท้องถิ่น กล่าวคือ ในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุต้องพิจารณาบริบทของ ชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะแต่ละพื้นที่ย่อมมีลักษณะ แตกต่างกัน ซึ่งต้องมีการปรับให้เข้ากับพื้นที่ให้เหมาะสมกับพื้นที่ นั้นๆ

3. ความพร้อมของชุมชน ในการนำรูปแบบการบริหาร จัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ไปใช้ กับชุมชนใดๆ จำต้องมีการเตรียมความพร้อมของชุมชนให้เข้าใจ และตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนในการ ทำงาน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของนักเรียนผู้สูงอายุพบว่าอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็น ช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจของนักเรียนผู้สูงอายุ เพราะจากการศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุได้พบว่ามี กิจกรรมหลากหลายได้สอดแทรกในหลักสูตรการเรียนการสอน เกือบทุกแห่ง ทั้งวิชาการ วิชาชีพและนันทนาการ ซึ่งส่งผลโดยตรง ต่อร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนั้นเมื่อแจกแจง ผลการวิจัยด้านคุณภาพชีวิตนักเรียนผู้สูงอายุเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคมอยู่ในระดับสูง จากการศึกษารายละเอียดพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับ จากชุมชน รวมถึงคนในชุมชนให้ความเคารพนับถือ โดยสิ่งเหล่านี้ เป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่ง สอดคล้องกับ สุพร คูหา(2552) และ บังอร ธรรมศิริ(2549) ที่สรุปว่าควรมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้ผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และ สอดคล้องกับพจนนา ศรีเจริญ (2544) ที่สะท้อนว่าการให้ผู้สูงอายุ เป็นวิทยากรให้ความรู้ ประสพการณ์ตามความถนัดจะเป็นปัจจัย หนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนยอมรับนับถือ เกิดเครือข่ายการทำงาน ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน

1.2 คุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุทำให้มีความรู้ ในเรื่องการดูแลสุขภาพปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากร ทางการแพทย์ โดยมีความเชื่อมั่นตามแนวทางของตนเองหรือ ทางไสยศาสตร์และมั่นใจในตนเองมากกว่าที่จะทำตามคำแนะนำ ของบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานของสุทธิชัย จิตะพันธุ์ และคณะ (2543) พบว่า ปัญหาในด้านร่างกายของ ผู้สูงอายุที่เกิดจากความผิดปกติของร่างกายนั้นสืบเนื่องจากเมื่อมี อายุมากขึ้นและขาดความรู้ในการดูแลสุขภาพจนกลายเป็นปัญหา ที่ก่อให้เกิดโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเกี่ยวกับ กระดูกและข้อนอกจากนี้โรคเรื้อรังต่างๆ คือโรคเบาหวาน โรค สมองเสื่อมเป็นโรคที่เป็นปัญหาสำคัญในผู้สูงอายุไทย โดยพบว่า เป็นปัญหาในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบทโดยเฉพาะในเขต กรุงเทพมหานคร ปัญหาการกลืนปัสสาวะไม่ได้ การหกล้ม และ โรคซึมเศร้าเป็นปัญหาที่พบบ่อยและมีความสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตผู้สูงอายุ มีโรคหรือปัญหาสุขภาพ มากกว่า 2 ชนิดขึ้นไป มีโรคที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกิจที่เคยและ ควรจะทำได้ (ทุพพลภาพระยะยาว) และต้องพึ่งพาผู้อื่นในการ ดูแลกิจส่วนตัว เช่นการอาบน้ำ การสวมเสื้อผ้า หรือการ รับประทานอาหาร ซึ่งนับได้ว่าเป็นโรคที่เป็นปัญหาสำคัญ ในผู้สูงอายุไทย

1.3 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับสูง ซึ่งการที่ ผู้สูงอายุได้รับความเคารพนับถือและเชื่อฟังของบุตรหลาน การ ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน และการที่บุตรหลานยังให้ ความสำคัญในฐานะเป็นที่ปรึกษา ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขและมี ความพอใจในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ส่วนปัจจัยที่ส่งผล ในทางตรงกันข้ามคือ ความรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ซึ่งสอดคล้อง กับงานของพัชรีย์ เขียวสะอาด (2549) และวิลาวัลย์ ต่อปัญญา (2550) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักกังวลใจ มีอารมณ์กังวลง่าย และกลัวในสิ่งที่ไม่เคยกลัวมาก่อน มีอาการหลงลืมรวมถึงกลัว ถูกทอดทิ้งและกลัวความตาย นอกจากนี้ยังรู้สึกหงอยเหงาเป็นนิจ ใจน้อยและสะเทือนใจง่าย บางคนกลายเป็นคนหงุดหงิดโมโหง่าย ขอบแยกตัว บางคนก็มีอารมณ์เศร้า ต้องการตายเร็วหรืออยากฆ่า ตัวตาย

1.4 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับ

การเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศได้ในระดับหนึ่งเพื่อมิให้เป็นภาระแก่สังคม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ 2546 ให้การจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นสิทธิที่ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทุกคน และยิ่งสอดคล้องกับงานของดวงจิตต์ นະนักรัตน์ (2550) พบว่ารัฐบาลและเอกชนได้มีการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานสงเคราะห์คนชรา บัตรสุขภาพ บัตรประจำตัวผู้สูงอายุ บริการเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจนการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันด้วยสภาพเศรษฐกิจที่ต้อง แข่งขันกับเวลาทำให้มีความเร่งรีบในการจะทำภารกิจต่างๆ พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้าน ลูกต้องเรียน หนังสือ ผู้สูงอายุต้องทำงานไม่ได้หยุด หรืออยู่บ้านเฉยๆ ทำให้การพบปะกันในครอบครัวไม่ค่อยจะมีมากนัก จะมีก็เพียง การได้พูดคุยกันบ้างบางเวลาหรือเวลาเช้าบ้าง เย็นบ้าง ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดีมากนัก โดยเฉพาะในเรื่องของการแสดงบทบาทการแสดงออกด้านอารมณ์ การถ่ายทอดความรู้สึก เพราะการไม่ได้พบปะกันเป็นเหตุให้ไม่ได้แสดงออกในสิ่งเหล่านี้ให้สมาชิกในครอบครัวได้รับรู้

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงรายโดยกระบวนการถอดบทเรียนถือเป็นวิธีการหนึ่งที่ได้นำมาใช้ โดยคำนึงประโยชน์ของชุมชนเป็นหลักสำคัญ รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้รูปแบบมีความสมบูรณ์และเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับดุซงกี อายุวัฒน์ (2550:55) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบการถอดบทเรียน ไว้ว่าต้องมีเนื้อหาของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ของกลุ่มที่เข้าร่วม ผลลัพธ์และผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งในการพัฒนารูปแบบของโรงเรียนผู้สูงอายุนั้นต้องมีความครอบคลุมในหลายมิติ มีองค์ประกอบที่เหมาะสมโดยกระบวนการพัฒนาเพื่อให้รูปแบบที่เหมาะสม ต้องอาศัยรากฐานของชุมชนเป็นผู้กำหนดตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมภูมิโนเวศของแต่ละชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในภาคเหนือที่มีความแตกต่างไปจากชุมชนในภาคอื่นๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนต้องสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน อันเป็นผลจากการเรียนรู้ของคนในชุมชนเอง

จากการออกแบบและได้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงรายนั้น มีเป้าหมายสำคัญคือ “สูงวัยอย่างทรงคุณค่า ชราอย่างภาคภูมิใจ” ซึ่งสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2564) ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ส่งเสริม พัฒนาผู้สูงอายุ และจัดระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยยึดหลัก “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” นั้นแสดงให้เห็นว่าการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งตัวผู้สูงอายุเอง ประชาชน หน่วยงาน ชุมชนและสังคม โดยต้องมีการจัดระบบหรือกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีคุณภาพที่ดี ซึ่งองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุของงานวิจัยครั้งนี้ คือ หลักการ 5 ก ได้แก่ กลุ่ม กรรมการ กติกา กิจกรรม และกองทุน โดยอาศัยทุนทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมแรงขับเคลื่อนให้นักเรียนผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านกาย ใจ สังคมและเศรษฐกิจไปในทิศทางที่ดีขึ้นสอดคล้องกับกรมกิจการผู้สูงอายุ(2559)ได้ถอดบทเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุให้เกิดขึ้น ต้องมีกรรมการทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มให้การทำงานประสบความสำเร็จ มีกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันต้องเกิดจากความเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกในโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมอาจเน้นไปที่การสร้างกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่ซับซ้อน และกองทุนในการขับเคลื่อนงานของโรงเรียนผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมั่นคง จำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการทางงบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ ปิยากร หวังมหาพร (2555) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่ากระบวนการความร่วมมือ ได้แก่ มีโครงสร้างการบริหารเป็นรูปแบบคณะกรรมการ มีการสนับสนุนเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน การพบปะอย่างไม่เป็นทางการกับหน่วยงานที่มาร่วมมือ มีการติดต่อสื่อสารตามแนวนอนระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย จะประสบความสำเร็จได้นั้นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขในการนำไปใช้ที่สำคัญคือจะต้องมีการจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการให้ชัดเจนเพื่อ

นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม รวมถึงกำหนดประเด็นรายละเอียดของกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุและสภาพบริบทของพื้นที่ที่ต้องปรับประยุกต์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย มีดังนี้

1.1 ควรมีการนำกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาของท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เนื่องจากบางแห่งมีแผนยุทธศาสตร์แต่เป็นเพียงหลักการแต่ขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยมีการดำเนินงานฟื้นฟูพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับสถาบันในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน และองค์กรภาคีเครือข่ายในชุมชน

1.2 ควรส่งเสริมให้โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นศูนย์การจัดการเรียนรู้ขึ้นในชุมชนให้เกิดการใช้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนผู้สูงอายุ ประชาชนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน รวมทั้งเป็นเครือข่ายของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการดำเนินงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง

2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย มีดังนี้

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถมีผลทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ โดยการร่วมแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ดังนั้นสำหรับชุมชนที่จะนำไปทดลองใช้ควรนำผลที่ได้จากการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะทำงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนและสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุ จะประสบความสำเร็จได้ต้องมีปัจจัยหลายปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านตัวบุคคลที่เป็นทุนมนุษย์ของชุมชน ปัจจัยบริบทแวดล้อมที่เป็นทุนทางสังคมของชุมชน รวมทั้งปัจจัยด้านความเชื่อและการบริหารจัดการที่ดี เพราะฉะนั้นการนำรูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนผู้สูงอายุไปปรับใช้ในชุมชนอื่นนั้นควรนำไปประยุกต์และปรับใช้ตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

3.1 ควรมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการไปพัฒนากิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับพื้นที่ในจังหวัดเชียงรายและพื้นที่อื่นเพื่อเป็นข้อเปรียบเทียบทางการศึกษาจะทำให้ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น

3.2 ควรมีการขยายพื้นที่อื่นๆ ในการศึกษาที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น บริบท สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและกลุ่มคนหรืออื่นๆ เพื่อเทียบเคียงผลของการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อสรุปที่ชัดเจนขึ้นทั้งนี้จะสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดรูปแบบและแนวการบริหารจัดการที่มีรูปแบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

References

- Ayuwat, D. (2007). *Life quality gauge: A case study of people in the northeastern region of Thailand*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Chiang Rai Provincial Statistical Office. (2017). *Central information for the elderly*. Search 12 April 2017 from <http://chiangrai.nso.go.th>.
- Chittaphunkun, S. (2000). *Status of the current Thai elderly population and various actions of the country*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Department of Elderly Affairs. (2016). *Elderly rights United Nations*. Search 10 April 2017 from <http://www.dop.go.th/upload/laws/law>.
- Jakuphan, J. (2008). *Thailand cannot escape the social crisis.Elderly*. Retrieved 7 July 2013 from <http://www.healthcorners.com>.
- Kheawsaard, P. (2007). *Problems and needs On health and social promotion of Elderly in Sriracha Municipality Jung, Chon Buri*. Special Problems Master of Public Administration, Local Administration Program, College of Public Administration, Burapha University.

- Khuha, S. (2009). **Guidelines for improving the quality of life Elderly of Nong Khao Subdistrict Municipality Tha Muang District, Kanchanaburi Province**. Independent Study Report, State Degree Master of Public Administration. Khon Kaen University, Khon Kaen.
- Nanakkawat, D. (2007). **Factors related to self-care of the elderly in case of Muang Kham Subdistrict, Phan District, Chiang Rai Province**. Term paper Master of Arts, Social Development, Faculty of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration.
- National Elderly Committee. (2009). **Plan National elderly 2002-2021**. Ministry of Social Development and Security Of human beings. Bangkok : Pen Vanis.
- Thamsiri, B. (2006). **Family and elderly care. Journal of the Phra Kaeo, Exhibition of Chao Fah Academic Day**. Faculty of Science and Technology Valaya Alongkorn Rajabhat University: Bangkok.
- Torpanya, W. et al. (2004). **Problems and needs in health and social promotion activities of the elderly in the elderly club in Lampang Province**. Bangkok: Office of Health Promotion Foundation.
- Wang Mahaporn, P. (2012). **Cooperation in the management of elderly schools: cross analysis of theses cases**. Master of Public Administration. Sripatum University: Bangkok. Kaiyawan, Y. (2000). **Fundamental research**. Bangkok: Suviriyasasan.